

Lausuntopyynnöt - Ikäihmisten tehostetun palveluasumisen suunnitteilla olevat rakennushankkeet kunnissa

Kuntayhtymän hallitus 14.06.2022 § 119
1552/10.03.02.00/2022

Valmistelija Vähäkangas Pia, sektorijohtaja, Tony Pellfolk, tulosaluejohtaja, Tommy Forsman, toimitilajohtaja, Lena Nystrand, talousjohtaja
Lisätietoja: puhelinnumero: 040 805 1455, pia.vahakangas@ovph.fi

Kuntien lausuntopyynnöt koskien ikäihmisten palveluasumiseen liittyviä rakennushankkeita

1. Närpiön kaupunki suunnittelee ikäihmisten tehostetun palveluasumisen rakennushanketta nykyisen paikkaluvun (Pörtomhemmet, 17 paikkaa) mukaisesti. Rakennushankkeen tarkoituksena on joko parantaa nykyisten rakennusten/tilojen tarkoituksenmukaisuutta ja kuntoa tai toteuttaa uudisrakennus. Närpiön kaupunki pyytää lausuntoa Pohjanmaan hyvinvointikuntayhtymältä ARA- rahoitusta varten.
2. Pedersören kunta suunnittelee rakennushanketta, jonka tarkoituksena on parantaa tehostetun palveluasumisen tilojen kuntoa ja lisätä paikkamääriä (Purmohemmet, Esselunden).
3. Kristiinankaupungin kaupunginhallituksen aloitteena on esitetty tehostetun palveluasumispaikkojen lisäämistä nykyisen rakennushankkeen yhteyteen (Äldersro). Aloitteessa esitetään 4-6 paikan lisäämistarvetta.

Pohjanmaan hyvinvointialueen näkökulma

Pohjanmaan hyvinvointialueen kuntayhtymä on toiminut vuoden 2022 alusta. Yhteisiä toimintamalleja ja käytäntöjä on rakentumassa. Tämän rinnalla valmistellaan Pohjanmaan hyvinvointialueen rakenteita ja toimintaa vuodelle 2023 ja siitä eteenpäin.

Kuntayhtymän nykyisen palvelustrategian (2022) mukaan tulee 92 prosenttia 75 vuotta täyttäneistä asua kotona vuonna 2025 ja vuonna 2030 kotona asuvien osuus on 94 prosenttia. Käytännössä tavoitteen saavuttaminen tarkoittaa sitä, että tehostetussa palveluasumisessa asuu 6 prosenttia 75 vuotta täyttäneistä vuonna 2030 (katso liite 1). Asetetun tavoitteen saavuttaminen edellyttää palvelurakenteen muutosta ja uusien ennaltaehkäisevien palvelumuotojen käyttöönottoa. Ikäihmisten asumisratkaisujen suunnitteluun, ennakointiin, mukautuvuuteen, yhteisöllisyyteen ja yhteistyöhön tulee kiinnittää tulevaisuudessa yhä enemmän huomiota (STM 2020:31).

Pohjanmaan hyvinvointialueella työstetään parhaillaan strategiaa, palvelustrategiaa, kiinteistö- ja toimitilastrategiaa sekä monituottajuusmalleja. Nämä strategiset linjaukset ohjaavat Pohjanmaan hyvinvointialueen palvelujen tuotantoa tulevaisuudessa. Toisaalta palvelutuotantoon vaikuttaa myös alueille ohjautuva kansallinen rahoitus 2023 alusta.

Kuntayhtymän hallitus otti kantaa kokouksessaan (29.4.2022, § 79) tehostetun palveluasumisen rakentamisen linjauksiin seuraavasti:

- meneillään olevat kuntakohtaiset rakennushankkeet, jotka liittyvät tehostettuun palveluasumiseen ja joista on tehty päätös, jatkuvat suunnitelman mukaisesti

- muiden rakennushankkeiden osalta tulee käydä keskusteluja kuntien kanssa, jotta nykyisessä palvelustrategiassa asetetut tavoitteet saavutetaan tehostetun palveluasumisen osalta (6 %, 2030).

Hallituksen päätöksen jälkeen on hyvinvointikuntayhtymän virkamiestyöryhmä keskustellut Närpiön kunnan kanssa Pörtomhemmetin rakennushankkeesta, jonka suunnittelu on aloitettu.

Hyvinvointikuntayhtymän virkamiestyöryhmä (Tony Pellfolk, Tommy Forsman, Lena Nystrand, Pia Vähäkangas) on kokoontunut. Työryhmä nostaa esille riskitekijöitä, jotka vaikeuttavat niiden lausuntojen antamista, jotka koskevat esillä olevien rakennushankkeiden suunnittelua, hyvinvointialueen tuotantoa sekä ikäihmisten asumispalveluiden tarpeen ennakkointia.

- Tiedämme, että ikäihmisten määrä kasvaa. Emme tiedä ennaltaehkäisevien palveluiden vaikutuksia, koska kyseisiä palveluita ollaan vasta Sotekeskus hankkeen puitteissa pilotoimassa Pohjanmaalla.
- Meillä on tietoa toimitilojen kuntotasosta, mutta tieto ikäihmisten asumispalvelujen tilojen tarpeenmukaisesta käytöstä, asiakasrakenteesta sekä henkilöstöresurssien käytöstä (mm. siivous, välitön/välillinen työaika) on vielä hajanaista.
- Asukasvuokria koskeva selvitystyö on työn alla, joten tieto asumispalveluiden tilojen kokonaisvuokrista on vielä hajanaista
- Tiedämme, että ikäihmisten tehostetussa palveluasumisessa asuu henkilöitä, jotka kaikki eivät täytä kyseiseen palveluun ohjautumisen kriteereitä. Tästä syystä Sotekeskus hankkeen resurssien kehitetään palveluihin ohjautumista ja tuetaan yhteisten kriteerien ja toimintamallien käyttöönottoa palveluohjauksessa. Emme vielä tiedä millaisia vaikutuksia palveluihin ohjautumisen kehittämistyöllä on.
- Lisäämällä kuntoutumista edistävään toimintaan (esim. kotikuntoutus) resursseja ja kehittämällä uusia toimintamalleja voidaan vaikuttaa sairaalasta kotiutumiseen tehokkaammin verrattuna nykytilanteeseen
- Henkilöstöresurssipula vaikuttaa siihen, että ikäihmisten asumispaikkojen ylläpitäminen on haasteellista lähivuosina. Emme tiedä kuinka suuri henkilöstöpula tulee olemaan. Tiedämme, että tällä hetkellä on asumispalvelupaikkojen ylläpitämisen haasteita sekä Pohjanmaan pohjois- että eteläosissa.

Virkamiestyöryhmä on käynyt keskusteluja erilaisista vaihtoehdoista rakennusprojekteihin liittyen. Strategisten linjausten puuttuessa, on hyvinvointialueen erittäin vaikea ottaa tällä hetkellä kantaa suunnitteilla olevien rakennushankkeiden tarkoituksenmukaisuuteen tai sitoutua pitkällä tähtäimellä tilojen käyttöön. Vuokranantajan kanssa neuvoteltavien pienempien peruskorjausten avulla voitaisiin päästä siihen asti, että toimitilastrategia ja hyvinvointialueen toimitilamassa on hallinnassa ja todelliset tilakustannukset ovat tiedossa kaikilta toimialoilta. Työryhmä näkee kiirehtimisessä riskinä sen, että tulevaisuudessa hyvinvointialueen talousarviossa asetetaan vastakkain ikäihmisten ennaltaehkäisevät toimenpiteet ja asumispaikat. Tehostetun palveluasumisen kustannus (2020) on vuositasolla vähintään 50 000 euroa/paikka.

Johtaja Kinnunen Marina

ehdottaa, että

1. Hallitus hyväksyy ARA:lle laaditun lausunnon, jossa puolletaan 17-paikkaisen tehostetun palveluasumisen uudisrakennuksen suunnittelua Närpiön Pörtehemmetin tilalle (lausunto

liitteenä 2). Hallitus kuitenkin korostaa, että hyvinvointialue voi sitoutua vuokraamaan tilat enintään 3+1 vuodeksi. Lisäksi hallitus päättää, että Pirttikylän rakennushankkeen jatkosuunnittelu tulee toteuttaa yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa ja että uudisrakennuksen jatkosuunnittelu tehdään ikääntyneiden asumista koskevien kansallisten linjausten mukaisesti siten, että se vastaa ikääntyneiden tuleviin tarpeisiin.

2. Hallitus päättää, että Pedersören kunnan (Esselunden ja Purmohemmet) ja Kristiinankaupungin (Äldersro) rakennushankkeiden suunnittelua, joka liittyy ikääntyneiden asumispaikkojen lisäämiseen, lykätään vähintään vuodella.

Kuntayhtymähallituksen hyväksyntä on ehdollinen aluehallituksen päätökselle.

Päätös:

Hans-Erik Lindqvist, Patrick Ragnäs, Carita Vik-Hästbacka, David Pettersson och Mikael Perjus ilmoittivat jääviydestä (Hallintolaki 28.1. kohta 5, yhteisöjäävi) ja poistuivat asian käsittelyn ajaksi (poissa klo 11:30- 11:38).

Hallitus hyväksyi esityksen päätösesityksen mukaan.